

ATINGEREA PERFORMANȚEI ȘCOLARE ÎN CADRUL ORELOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PRIN LECTURĂ

ACHIEVING SCHOOL PERFORMANCE WITHIN ROMANIAN LANGUAGE AND LITERATURE LESSONS THROUGH READING

Nadejda POPA,
*prof. de l. și lit. română, gr. didactic I
IPLT „Petru Rareș”, mun. Chișinău.*

Nadejda POPA,
*teacher of Romanian language and literature, didactic grade I,
IPLT "Petru Rareș" municipality Chisinau,
ORCID: 0009-0005-9767-1998
nadejda.popa@mail.com*

CZU: 37.04

DOI: 10.46727/c.emc-2023.p97-101

Abstract: *The article describes school performance and the teacher's role in achieving student performance. Thus, the teacher's implications in ensuring school performance cannot have a sporadic and intermittent character, but a planned and strategic character. The class of students represents an organizational environment faithful enough to successfully transpose the lecture ideas in the school space, conditioning the achievement of the students' performances.*

Key-words: *school performance, educational project, reading, portfolio.*

Performanța înseamnă comportamente și rezultate. Astfel, performanța trebuie evaluată și măsurată atât cu referire la rezultatele din procesul îndeplinirii sarcinilor, cât și la comportamentele din procesul muncii. Dacă *științele sociale* subliniază dependența performanței de aptitudini și talent, ca rezultat al învățării sau al experienței anterioare, atunci *perspectiva antropologică* consideră comportamentul ca fiind reglat nu de instincte sau de o ambianță închisă, el fiind caracterizat de o mare flexibilitate și capacitate de adaptare [3, p. 112].

Conceptul de *performanță școlară* comportă două însușiri:

1. Rezultatul în urma evaluării nivelului de competență în cadrul activității de învățare este un aspect al progresului elevului;

2. Realizările elevilor cu o dotare superioară, care depășesc nivelul atins în mod obișnuit. Acest aspect se referă la participarea elevilor la concursuri, olimpiade sau alte domenii, spre exemplu, implicarea în cadrul proiectelor de parteneriat.

Oricare ar fi latura din care privim clasa de elevi, rolul profesorului este proeminent, iar exercitarea concretă a acestui rol depinde de personalitatea lui și de situațiile educative pe care le are de rezolvat.

Consolidarea colectivului de elevi este ca o sarcină și o responsabilitate a profesorului prin auto-integrarea sa în clasă, deoarece într-un colectiv format, profesorul devine unul dintre membrii acestuia cu statut special.

Profesorul organizează cadrul adecvat învățării elevilor. Acesta ar trebui să dirijeze atât disciplina pe care o predă, curriculum-ul școlar, cât și să cunoască personalitatea elevilor. Dezvoltarea performanțelor școlare implică asigurarea unui climat favorabil acestui proces, climatul afectiv, încrederea în capacitățile elevilor, implicarea lor în activitatea de învățare, în luarea deciziilor, asumarea de roluri și educarea respectului pentru celălalt.

Performanța didactică presupune mobilizarea tuturor eforturilor cadrului didactic în atingerea performanțelor ca un proces continuu, începând cu planificarea performanțelor și finalizând cu evaluarea acestora.

În același timp, profesorul își asumă o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui:

- *Profesorul, ca expert al actului de predare-învățare*, poate lua decizii privitoare la tot ceea ce se întâmplă în procesul instructiv-educativ;
- *Profesorul, ca motivator*, declanșează și întreține curiozitatea și dorința elevilor pentru activitatea de învățare;
- *Profesorul, în rol de consilier*, observă comportamentul elevilor;
- *Profesorul, ca model*, prin acțiunile, comportamentul său este un exemplu pozitiv pentru elevi;
- *Profesorul, ca profesionist*, înțelege și reflectează asupra întâmplărilor inedite din clasă, studiază și analizează problemele psihopedagogice cu care se confruntă;
- *Profesorul, ca manager*, monitorizează întreaga activitate din clasă, se consultă cu profesorii, părinții și cu ceilalți actori sociali.

Clasa de elevi este un mediu favorabil pentru a transpune cu succes ideile performanței în spațiul școlar. Implicațiile profesorului de Limba și literatura română, prin intermediul atelierelor de lectură, au un caracter sporadic și intermitent în obținerea performanțelor școlare.

În continuare, ne vom referi la efectul performanței asupra percepțiilor de sine ale elevului participant în cadrul unui proiect educațional de parteneriat la nivel național la Limba și literatura română *Uniți pentru pace prin lectură*. Activitățile proiectului se desfășoară în anul de studii 2023-2024, la care participă opt instituții din țară, cu 125 de elevi. Proiectul educațional își propune să stimuleze lectura în rândul copiilor, atât la școală, cât și în familie. Elevii vor avea oportunitatea de a participa la ateliere de lectură și de a-și dezvolta atenția, vocabularul, imaginația și, mai ales, motivația pentru învățare. Proiectul educațional *Uniți pentru pace prin lectură* contribuie la dezvoltarea creativității și a unor obiceiuri de lectură, care favorizează procesul de învățare și de alfabetizare funcțională, în special pentru elevii clasei a VIII-a „B” și a IX-a „B”. Obiectivul proiectului este ca sala de clasă să devină o adevărată *insulă de lectură și cultură* pentru copii. Pentru a primi acest statut, am dezvoltat și am implementat proiectul educațional în baza unui parteneriat, după un plan anual de lectură dedicat copiilor, cu sesiuni săptămânale. În vederea reținerii unor date mai importante, privind acțiunea, personajele, impresiile, etc., elevii alcătuiesc *fișa de lectură, creează cărți electronice, benzi desenate sau dramatizează diverse fragmente*. Totodată se promovează starea de bine a elevilor, facilitarea integrării fizice într-un mediu educațional diferit și oferirea de suport emoțional.

Astfel efectul performanței poate fi pozitiv sau negativ. Dacă un elev reușește, într-o etapă a proiectului să realizeze sarcina în care s-a angajat cognitiv și a perseverat pentru însușirea acesteia, el va estima că performanța a fost meritată. Aceasta va îmbunătăți opinia elevului cu privire la propria activitate și îl va face să valorizeze importanța lecturii. În același timp, un eșec public poate avea un efect negativ asupra percepțiilor elevului, privind propria competență, făcându-l să se îndoiască de posibilitățile sale de reușită în activitatea pe care i-o propune profesorul.

Dacă profesorul va dori să îmbunătățească prestațiile elevilor, în ceea ce privește lectura operelor literare, va ține cont de anumite etape reflectate în Figura 1.

Figura 1. Etapele implementării performanțelor în proiectul de parteneriat (Realizat de autor în baza [6])

- I. *Stabilirea unor așteptări realiste.* Spre exemplu, la inițiativa profesorului de Limba și literatura română de a iniția un proiect de parteneriat, având ca scop promovarea lecturii, expectanțele nerealiste ale cadrului didactic, fie din necunoaștere, sau ignorare îl poate izola, iar așteptările sale, în ceea ce privește elevii, mediul școlar poate deveni o barieră în calea succesului pe care l-ar fi așteptat în cadrul proiectului său de parteneriat. Așteptările realiste stabilite de către profesor, în raport cu realizările elevilor săi, pot fi stabilite sub forma unor obiective elaborate corect, respectând principiile didacticii moderne. În același timp, la formularea obiectivelor ce țin de atingerea performanțelor prin lectură, putem lua drept exemplu proiectul de parteneriat, ținându-se cont de bine cunoscutul model SMART de elaborare a obiectivelor. Obiectivele SMART transformă performanța elevului în ceva palpabil ce poate fi definit și măsurat.

În continuare, ne propunem să exemplificăm printr-un tabel abordarea SMART a unor obiective reflectate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Exemplu de abordare SMART a proiectului educațional în atingerea unei performanțe de către elevi

Exemplu: Participarea elevilor claselor a VII - IX-a în cadrul proiectului educațional de parteneriat la nivel național Uniți prin artă și cuvânt la Limba și Literatura Română, care va avea loc în perioada 06.11.2023-28.02.2024.		
S	Specific: abordare clară cu privire la <i>ce, unde, când și cum</i> va fi atinsă performanța elevului.	Participarea în cadrul proiectului educațional de parteneriat la nivel național <i>Uniți pentru pace prin lectură</i> la Limba și Literatura Română, a celor șapte instituții, manifestând respect pentru cultura neamului
M	Măsurabil: obiectivul propus trebuie verificat printr-o modalitate concretă. Capacitatea de a cuantifica performanțele elevului.	Dezvoltarea motivației, aptitudinilor și a competențelor artistice ale celor 125 de elevi participanți la proiect, prin interiorizarea valorilor literar-artistice în atingerea performanței lectorale
A	Abordabil (accesibil): capacitatea elevilor de a atinge acest obiectiv.	Etapele de desfășurare a proiectului sunt conform vârstei, intereselor și capacităților elevilor.
R	Realiste: se va ține cont de faptul dacă elevii dispun de suficiente resurse, pentru a obține rezultatele dorite.	Modelarea axiologică a elevilor și cultivarea sentimentului patriotic, prin explorarea universului literar al poezilor basarabeni contemporani
T	Timp/încadrat în timp: fixarea perioadei de timp de realizare a obiectivului.	Perioada 06.11.2023-28.02.2024. Există timp suficient pentru pregătire.

(Realizat de autor în baza [1,4,6])

Obiectivele cadrului didactic trebuie să fie transparente pentru elevi.

II. *Anticiparea rezultatelor.* Managementul performanței impune ca profesorul să anticipeze nu doar activitățile sale, ci și pe cele ale elevilor. Planificarea activității didactice se va elabora, relaționând propriile activități cu cele ale elevilor. Profesorul va anticipa reacțiile elevilor în procesul de învățare.

Aceștia vor aborda comportamente diferite la începutul și sfârșitul activităților. Astfel de aspecte trebuie anticipate de către profesor.

III. Planificarea impactului. Cadrul didactic trebuie să urmărească permanent identificarea acelor elemente-cheie, aspecte atractive ale temei. Dacă ele nu există, va trebui să le inventeze, să fie el entuziasmat de subiectele activităților proiectului, pentru a trezi interesul elevilor.

IV. Optimizarea continuă. Societatea, în continuă schimbare, solicită mobilitate permanentă din partea profesorului. Acesta trebuie să fie la curent cu inovațiile din domeniul educațional sau din domeniul său de specialitate. Așadar, implicarea cadrelor didactice, actualmente, în proiectele de parteneriat la nivel instituțional, municipal/ raional, național, internațional sau în diverse concursuri și olimpiade școlare joacă un rol important în cariera didactică.

V. Bariere ce afectează procesul instructiv-educativ. Elevii, uneori, pot identifica din multitudinea de factori stresori, unul pentru care să dea vina pe dezinteresul față de lectură, ce duce la un eventual eșec școlar. Cadrul didactic trebuie să cunoască aceste mecanisme ale gândirii elevilor pentru a trasa măsurile de contracarare ce pot dezechilibra procesul de învățământ. [6]

Menționez că activitatea instructiv-educativă, la moment, presupune o profesionalizare și o integralitate a demersurilor didactice în direcția dezvoltării unui proces al performanței raportat la realitățile concrete din sala de clasă.

Urmărirea traseului performanțelor școlare ale elevilor va constitui un fundament pentru reușitele ulterioare. În multe țări, rezultatele elevilor se înregistrează într-o formă standardizată. În literatura de specialitate, această înregistrare poartă denumirea de „Record of Achievement” și are ca scop principal asigurarea comparării rezultatelor școlare la diverse niveluri [7, p.119].

Astfel, pentru disciplina Limba și literatura română putem elabora un portofoliu complet și standardizat ca formă, care să reprezinte „o carte de vizită” a elevului și să-i urmărească progresul de la un semestru la altul, de la un an școlar la altul sau chiar de la o treaptă de învățământ la alta. Un portofoliu complet, conține, de asemenea, și informații despre activitățile extrașcolare, proiectele la care acesta participă, toate rezultatele obținute pot fi consemnate în Tabelul 2.

Tabelul 2. Structura unui portofoliu de urmărire a performanțelor școlare ale elevului

Nume, prenume elev	Media semestrială/ anuală la Limba și literatura română	Denumirea activităților extradidactice la care a fost implicat elevul	Proiectele educaționale la care a luat parte	Participare la olimpiade și alte competiții științifice	Încadrarea în cercuri sau cluburi de lectură	Diplome și mențiuni obținute

(Realizat de autor în baza [1, 3, 4])

Menționăm că profesorul poate elabora structura portofoliului împreună cu elevii. Analiza anuală a acestui portofoliu, va permite profesorului și elevilor să stabilească anumite direcții sau strategii de îmbunătățire a performanțelor școlare la obiectul de Limba și literatura română.

Performanțele obținute de către elevi la disciplina Limba și literatura română nu sunt niște realizări de moment. Evidența acestora trebuie să fie pe agenda profesorului. Rolul profesorului și integralitatea implicațiilor sale, va viza nu doar asigurarea succesului școlar și monitorizarea performanțelor școlare, ci și combaterea insuccesului școlar.

În concluzie, menționăm că orientarea spre obținerea performanțelor școlare prin lectură devine oportunitate și mai puțin o opțiune. Astfel, performanța indică nivelul (cantitativ și calitativ) rezultatelor obținute, profunzimea și temeinicia acestora, „cota atinsă în procesul realizării unui obiectiv” (D. Salade, 1990). Acceptând existența de performanțe standard de nivel superior (F. B.), mediu (B) și minim (S), nu obligă plafonarea elevilor la nivelul acesteia, ci dimpotrivă. Limitarea performanțelor se face întotdeauna în jos, niciodată în sus, cadrul didactic fiind obligat să susțină elevii în progresul lor individual, în realizarea la maximum a potențialul de care dispun [7,8].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BOCOȘ, M., JUCAN D., *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*. Pitești: Paralela 45, 2008. 213 p.
2. Codul Educației al Republicii Moldova, 2014.
3. COJOCARU, V. Gh., *Competență-Performanță-Calitate. Concepte și aplicații în educație*. Chișinău: Tipografia UPS "Ion Creangă", 2016. 273 p.
4. GHICOV, A., *Pedagogia aplicativă a performanței*. Chișinău: Pontos, 2012. 208 p.
5. NICOLA, I., *Tratat de pedagogie școlară*. București: Didactică și Pedagogică, 1996. 485 p.
6. PÂNIȘOARĂ I. O., *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*. Iași: Polirom, 2009. 332 p.
7. SĂLĂVĂSTRU, D., *Psihologia educației*. Iași: Polirom, 2004. 288 p.
8. STOICA, A., MUSTAȚĂ, S., *Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodologic*. Chișinău: Liceum, 1997. 175 p.